

הלכות הדרף היומי

מסכת נדרים

תוכן

- א. אמר לו טפי מסלע והלה אמר בציר משקל נדרא הוי.....1
- ב. היה מסרב בחבירו שיאכל אצלו ואמר לו קונם ביתך שאני נכנס טיפת צונן שאני טועם מותר ליכנס לביתו ולשתות הימנו צונן שלא נתכוון זה אלא לשום אכילה ושתיה....2
- ג. ארבעה נדרים התירו חכמים ואת אמרת צריכין שאלה לחכם.....2
- ד. לבך עלך א"ל לא ושרייה ... כדו תהית א"ל לא ושרייה ... א"ל בעית נדור א"ל אילו לא מרגזין לי לא בעינן כלום א"ל תהא כבעית.....3

דף כא.

א. אמר לו טפי מסלע והלה אמר בציר משקל נדרא הוי

מוכר וקונה הנושאים ונותנים ואמר¹ לו המוכר שהמחיר הוא קצת יותר מאלף, וקונם אם אפחות מיותר מאלף, והלה הקונה אמר שהמחיר שהוא מוכן לשלם הוא פחות מחמש מאות וקונם אם אוסיף לך על מעט פחות מחמש מאות, נמצא שההפרש מהם הוא יותר מפי שניים, אינו כנדרי זירוזין הנזכרים לעיל דף כ: שאין דרך לזרוזו כשההפרש גדול כל כך, ולנדר גמור נתכוונו. וגם אם נתרצו אחר כך בשבע מאות חמישים שניהם חללו דבריהם. ואם אין ההפרש גדול י"א² שהרי זה נדרי זירוזין. וי"א³ שאין זה נדרי זירוזין שהרי דקדקו מאד באמירת הסכומים, והנדר חל.

¹ שו"ע ונו"ב יו"ד רלב ב

² שתי הדעות כתב הר"ן וז"ל כלומר שא"ל קונם שאני פוחת לך מן סלע [ו]פרוטה והלוקח אומר קונם שאני מוסיף לך על שקל פחות פרוטה דאיכא למימר כיון דנחית כולי האי לדיוקא נדר הוי לישנא אחרינא אמר ליה טפי מסלע שא"ל שלא יפחות מה' דינרין ואמר ליה אידך שלא יתן לו יותר מדינר כיון דמרחקי כולי האי נדרא הוה עכ"ל ומדברי הרא"ש שם משמע כלשון השני אבל מדברי הטור והש"ע נראה כלשון הראשון (דעה השניה המוזכרת פה) שהרי כתבו מעט פחות משקל ופשוט שמחמת אותו מעט לא מיקרי הרחקה כולי האי אלא ע"כ כלשון הראשון והטעם כיון שאומר לשון המורה על הקפדה בדוקא ופירוש מסתבר הוא

³ ובש"ך שם ה כתב ולי נראה דהכי פירושו דכיון דדייק ואמר טפי מסלע אם כן כוונתו דעל כל פנים פחות מסלע לא אם כן אמרינן האי טפי זירוז הוא אבל סלע נדר הוא או דלמא כולה זירוז הוא וכן בפחות משקל והכי משמע מדקאמר התם בש"ס מי דמי כו' הכא ספיקא הוא דלמא פחות מסלע ויותר על שקל קאמר ודוק לפי זה אפי' אינן מרוחקים כל כך כגון שזה אומר טפי מסלע וזה אומר פחות מג' דינרין יש להחמיר.

הלכות הדרף היומי

מסכת נדרים

ב. היה מסרב בחבירו שיאכל אצלו ואמר לו קונם ביתך שאני נכנס טיפת צונן שאני טועם מותר ליכנס לביתו ולשתות הימנו צונן שלא נתכוון זה אלא לשום אכילה ושתייה

כל הנודר או נשבע, הולכים אחר כוונת הנודר, כלומר שרואין את הדברים שבגללן נשבע או נדר, ולמדין מהן לאי זה נתכוון והולכין אחר הענין, לא אחר כל משמע הדבור.

לפיכך היה חבירו⁴ מפציר⁵ בו שיאכל אצלו ומיאן, ואמר קונם לביתך שאני נכנס, וטיפת צונן שאני טועם עמך, אסור רק בסעודה זו⁶, ומותר ליכנס לביתו ולשתות עמו טיפת צונן, שלא נתכוין זה אלא שלא יאכל ולא ישתה עמו בסעודה זו, וכן כל כיוצא בזה.

דף כא:

ג. ארבעה נדרים התירו חכמים ואת אמרת צריכין שאלה לחכם

אף על גב⁷ שארבעה הנדרים – נדרי זירוויין ונדרי הבאי ונדרי שגנות ונדרי אונסיין⁸, והתולה בדבר ולא נתקיים שהוזכרו בדף כ: אינם צריכין התרה,

⁴ שו"ע ונו"ב יו"ד רח ד

⁵ משמע שאם היה רק קורא לו לא רמינן הכי אלא אסור בכל אכילה אצל חבירו אולם לשון הרמב"ם הלכות נדרים פרק ה הלכה י "וכן הקורא לחבירו שיסעוד אצלו ומיאן ונשבע" משמע אפילו אינו מפציר וצ"ע. אולם עיין תוספות יום טוב מסכת נדרים פרק ה משנה ז ד"ה היו מסרביין. פירש הר"ב מפצירין ונקרא סירוב שהוא תרגום מיאון לפי שגם זה המפציר הוא מסרב וממאן במה שחבירו רוצה, וא"כ מפציר אינו שחוזר ומבקש שוב ושוב אלא שמבקש ואין בקשתו נענית. וצ"ע.

⁶ ש"ך שם ד, לאפוקי מדברי הרא"ש והטור ז"ל שכתבו ומותר גם באכילה ושתייה כיון שלא הוציאו בפיו שאין פיו ולבו שוין, שבתוספתא פ"ד איתא שאסור לאכול ולשתות עיין כסף משנה הלכות נדרים פרק ה הלכה י ובלח"מ שם, ובביאור הגר"א כאן יב ועיין שו"ת מהרי"ט חלק א סימן נה שהעמיד דברי הרא"ש שמתיר לאכול חוץ לביתו אבל לא בתוך ביתו ועיין משנה למלך הלכות שבועות פרק ה הלכה ד

⁷ שו"ע ונו"ב רלב יג

⁸ אף על גב דנקט כולהו ד' נדרים מ"מ הא דסיפא שאסור לידור בהם לא שייך רק על ג' דהא על נדרי אונסיין לא שייך לוי' כן דמתחלה כשנדר ודאי לא ידע שיהיה אח"כ אונס וא"כ מה איסור שייך בעת שנדר. ט"ז שם כב, אולם עיין בדרישה שם ד שכתב שהכונה מתחלה לא ידור אלא על מנת שיקיים דבריו אף אם יארעו

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נדרים

אסור לידור בהם לכתחלה, אם לא שרוצה לקיים דבריו, כלומר שלא יזכיר לשון נדר כשרוצה לקיים דברו או לגזום את מאמרו, ואסמכוהו אקרא דכתיב (במדבר ל פסוק ג) לא יחל דברו, לא יעשה דבריו חולין, כלומר שלא לדבר בתחלת דבריו כמדבר בחולין על חנם אפילו שלא לעשותן.

ד. לבך עלך א"ל לא ושרייה ... כדו תהית א"ל לא ושרייה

... א"ל בעית נדור א"ל אילו לא מרגזין לי לא בעינן

כלום א"ל תהא נבעית

קבלו חכמים ז"ל שמי שנדר ונתחרט יש לו תקנה על ידי חרטה, ומה היא תקנתו, שילך אצל יחיד מומחה והוא חכם דגמיר וסביר ויתירנו לו

ועיקר⁹ טעם התרת הנדר אינו אלא שיהא הנדר נעקר מעיקרו, כמו שמתיר את הקשר שהוא כאילו לא היה קשור מעולם, כך גם צריך שיהא הנדר כאילו לא היה נדור מעיקרו.

לפיכך מי שנתחרט בעיקר הנדר דיו ואינו צריך למצוא פתח, אלא שישאלנו החכם חפץ אתה בנדר זה, והוא אומר איני חפץ בו ומתחרט אני שנדרתי מעיקרו והייתי רוצה שלא הייתי נודר מעולם, ומתיר לו.

ומיהו צריך שיתחרט בעיקר הנדר שהיה רוצה שלא נדר מעולם, שזהו פירושו של לא יחל אבל אחרים מוחלים. אבל אם אמר עתה הוא מתחרט בו מכאן ואילך אבל מה שהיה עד עתה הוא חפץ במה שנדר לא הוי חרטה.

ויזהר הנודר מאוד שלא יאמר לפני החכם בעת שמתירו שמתחרט מעיקרו אלא כן הוא ברור לו שהיה רוצה שלא נדר מעולם, שאם לא כן אין ההתרה התרה והוא באיסור נדר כל ימיו.

אונסין ומיהו אם נדר סתם ודאי מותר, והיותר נראה דהקושיא מעיקרו ליתא דהכי פירושו כל אלו ארבעה נדרים לא יעסוק בנדרם אם לא שרוצה שיקיים הדבר שנדר מחמתו דהיינו שאם זירו לחבירו ועשה הנדר מחמת שרוצה שיהיה חבירו מזורז לקיים רצונו כגון שנדר שאם לא יאכל חבירו יהיה ככר זה עליו אסור לא ידור כן כשהוא יודע שבדאי חבירו לא יאכל עמו ויעלה על דעתו מה אכפת לי במה שאני עושה הנדר כדי להראות לחבירי שאני רוצה לכבדו הלא אף אם לא יאכל עמי לא יחול הנדר כי נדרי זירונו הוא וכן אם נדר יאסר עלי ככר זה אם אכלתי היום שהוא מנדרני שנגנות לא ינדרר כן א"כ ישים את לבו לדבר וסבר בודאי שלא אכל ולא ידור כן באקראי ויאמר אינני מפסיד בנדרי כלום וכן בנדרני אונסין אם יודע שחבירו לא יוכל לאכול עמו היום מחמת אונס לא יחל דברו בנדרו וק"ל.

⁹ שו"ע ונו"כ שם רכח ז

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת נדרים

ואם אינו מתחרט מעיקרו צריך לבקש לו פתח לומר לו אילו היית יודע דבר זה לא היית נודר ונמצא הנדר נעקר מעיקרו על ידי הפתח. וכן מצינו שהשם יתברך בעצמו כביכול מצא פתח למשה שיתיר את נדרו שגזר ליתרו שלא לשוב למצרים, ואומר לו יתברך (שמות ד פסוק יט) לְךָ שָׁב מִצְרַיִם כִּי מֵתוּ כָּל הָאֲנָשִׁים וְגו'

וכיצד הוא הפתח, כגון שנדר על דבר אחד ומפצירין בו הרבה שישאל עליו, אומרים לו אילו ידעת שיפצירו בך כל כך ולא תוכל להשיב פניהם לא היית נודר, והוא אומר כן, אז מתירין לו, שבזה נעקר גם כן הנדר מעיקרו¹⁰. ויש אומרים¹¹ שצריך שניהם פתח וגם חרטה¹². ולפיכך אחר שמצאו לו פתח חוזרין ושואלין לו אם מתחרט והוא יאמר כן ואחר כך מתירין לו¹³.

ואפילו פתח שמגוף הנדר הרי הוא פתח, כיצד, כגון שהדיר פלוני מנכסיו אם יעשה דבר פלוני ועבר ועשא, פותחין לו אילו היית יודע שיעבור על דבריך לא היית נודר מתחלה והוא אומר כן, ואף על גב שזה עיקר הנדר הוא ואדעתא דהכי נדר שאם

¹⁰ ואף על גב שזה שאומרים לו אילו ידעת שיפצירו בך כו' הוא דבר שנולד אחר הנדר, נולד כי האי שהוא דבר מצוי ושכיה, דדבר מצוי הוא שקרוביו ואוהביו של אדם יקפידו על מה שנודר, לא השיב נולד, שדרך בני אדם לאסוקי מילתא כי האי אדעתיה, אלא שזה מתוך מהירותו לא אסיק אדעתיה, לפיכך פותחין לו בזה אילו ידעת כו' דדבר רגיל ושכיח הוא להיות כן. לבוש וש"ך שם יד

¹¹ הוא דעת רבינו יוסף בכור שור שהביא המרדכי שכתב במה שאמרו פרק ד' דנדרים ההוא דאתא לקמיה דר' אסי אמר ליה כדו תהית כלומר אתה מתחרט על נדריך א"ל לא פי' לשון בתמיה ושרייא דיש גדולים סוברים שלא אמר לו רק הך מילתא לחוד ומש"ה נהגו כשמתירין נדר אין צ"ל אלא מתחרט אתה והוא אומר כן ומתירין לו ומקשה שם על זה דהא רב אסי ס"ל אין פותחין בהרטה ע"כ פי' דכבר אמר ליה אותו שבא לשאול על נדרו הפתח וטעם החרטה אלא שאח"כ שאלו כדו תהית כלומר הזהר שלא תשקר ובודאי אתה מתחרט ע"כ כתב שם שאין די בהרטה לחוד אלא צריך לחזור אחר טעם החרטה וכתב שם במרדכי בשם מהר"מ שאף על פי שרבותיו נהגו להתיר בהרטה לחוד וכן הוא אחריהם מ"מ אחר כך חזר בו לנהוג דוקא כרבי יוסף שלא להתיר שום נדר בלא פתח וחרטה ע"כ. וכיון שמהר"ם החמיר מי יקל בדבר ומה שמביא רמ"א כאן נהגו להחמיר לעשות מהחרטה פתח הוא נכון מצד (שאיין) [שיש] לחוש שמא עכשיו הוא מתחרט אבל לא מתחרט מעיקרא ע"כ מהני פתח שאומר שאילו יודע דבר זה לא היה נודר כלל אבל לא יצאנו בזה מהחומרא דרבינו יוסף דלעיל שצריך דוקא לידע טעם החזרה וכל הרוצה לעשות מן המובחר יעשה כן. מ"ז שם יא

¹² וכי תימא מאי אולמיה דפתח מחרטה, דודאי פתח אלימא היא, שכל נדר שהוא נותר בפתח כמו שאמרנו הרי הנודר אומר בפירוש שאפילו בתחלה כשנדר אילו היה נותן אל לבו אותו פתח לא היה נודר, ונמצא נדרו כמו טעות, אבל נדר שהוא נותר בהרטה אינו מוצא עם עצמו שום ענין שאילו היה נותנו אל לבו מעיקרא שלא היה נודר, אלא שהוא אומר עכשיו סתם בלי שום אמתלא מתוך הכעס או מתוך מהירות נדרתי ועכשיו אני מתחרט על שנדרתי מעולם, ולפיכך אלימא פתח מחרטה, אלא שהתורה לא הצריכה פתח במקום הרטה דסגי בהרטה, ובמקום שאין הרטה הצריכה לפתח. ויש אומרים עוד יש הבדל בין הרטה לפתח בנודר לדבר מצוה כגון להתענות איזה ימים וכחאי גוונא, והוא התחיל כבר לקיים נדרו והתענה כמה ימים מהם והוא רוצה עכשיו להתירו, שאם מתירו על ידי הרטה יאבד שכר תעניתו שהתענה דהוי כתוהא על הראשונות, אבל כשמתירו על ידי פתח אף על גב שגם הוא עוקר הנדר מכל מקום לא יאבד שכר מה שקיים, אלא יאמר ודאי אם הייתי מעלה על לבי דבר זה שנולד לי עכשיו לא הייתי נודר כמו שנדרתי אלא הייתי מתנה כשיארע דבר זה לא יהא נדרי, לפיכך עכשיו שנולד לי דבר זה אינני מתחרט על מה שקיימתי, אבל מתחרט אני על שנדרתי סתם שלא התניתי כלום, לפיכך יהא נדרי בטל מעיקרו על מה שמכאן ואילך, מה שאין שייך לומר כן בלא דבר נולד. לבוש שם ועיין גליון מהרש"א שם ג מהחוו"י רמ"א שם

הלכות הדרף היומי

מסנת נדרים

יעבור יאסר בנכסיו, אמרינן לא אמר כן אלא לאיימו ולהזהירו שלא יעבור, אבל אם היה יודע שלא ישגיח באימו לא היה נודר מעיקרא ומתירין לו.

ונהגו עבשיו להחמיר שעושין מן החרטה פתח, כיצד שלאחר שאומר שמתחרט מעיקרא אומרים לו אילו ידעת שתתחרט כלום נדרת והוא אומר לא ואז מתירין לו¹⁴.

¹⁴ והמעם דהשתא אין לחוש שמא אינו בקי בחרטה זו ושמא היה חפץ בנדרו עד עתה ואף על פי שאומר שמתחרט אינו אמת דהלא אמרו לו אילו ידעת שתתחרט כלום נדרת והוא אומר לא השתא ודאי אפי' את"ל שהיה חפץ בנדר זה עד עתה מ"מ כיון שאומר אילו ידע שיתחרט אחר כך לא היה נודר אם כן נעקר הנדר מעיקרו ואין צריך פתח אחר דבהכי סגי. ש"ך שם טו